

A TAGÁLLAMI GAZDASÁGI VÁLSÁG KEZELÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A KÖZÖSSÉGI SZABÁLYOZÁS TÜKRÉBEN

„Európa országainak közös kihívásokkal kell szembenéznük. Leghatékonyabban úgy tehetünk eleget ezen kihívásoknak, ha együttesen keressük meg a közös megoldásokat. Ebben a tekintetben a GMU hatalmas kincs, ezért ki kell használnunk azokat a lehetőségeket, amelyeket az együttműködés megszilárdításához tud nyújtani.”

/Joaquín Almunia, a gazdasági és monetáris politikáért felelős európai biztos felszólalása „A nemzetközi pénzügyi rendszer helyzete és hatásai az európai gazdaságra” című vitán, Brüsszel, 2008. szeptember 24./

I. Bevezetés

A közelmúlt és napjaink pénzügyi-gazdasági eseményei sokakban felvetette azt a gondolatot, hogy vajon ha egy uniós tagállam válságba kerül, akkor annak kezelése elsősorban kinek a feladata, illetve felelőssége, az Unióé vagy a tagállamé. Ahhoz, hogy erre a kérdésre megalapozott választ tudjunk adni, szükséges az Európai Unió létének, a közösségi együttműködés alapjának számító Európai Közösséget létrehozó Szerződésnek, azon belül elsősorban a szerződés Gazdasági és Monetáris Politikára vonatkozó VII. Címének mélyebb tanulmányozása. Dolgozatomban tehát a VII. Címben található szabályok értelmezésére, az egyes rendelkezések egymáshoz való viszonyának megvizsgálására, és mindezek alapján megfelelő következtetések levonására vállakozom. Sok negatívum merülhet fel az emberekben, ha a jogállamiság megvalósulását vizsgálják. Ám dolgoztomban, álláspontom szerint, egy pozitív példát, valamint a tagállamok számára követendő mintát kívánok ismertetni.

Dolgozatom aktualitását véleményem szerint a következők is indokolják. Majdnem napra pontosan 5 éve annak, hogy kilenc másik tagjelölt állammal együtt csatlakoztunk az Európai Unióhoz. Emellett idén január 1-jén volt 10 éve, hogy a maastrichti konvergencia-kritériumokat elsőként teljesítő tagállamok bevezették a közös pénznek számító eurót, illetve ezzel összefüggésben visszavonhatatlanul rögzítették árfolyamaikat az euróval szemben.¹ (Ld. I. számú melléklet) Az EU-n belüli Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) pedig nem volna kellően működőképes, ha a tagállamok a monetáris politika mellett nem hangolnák össze gazdaság- és elsősorban költségvetési politikájukat. Egy-egy ilyen nagyobb periódus, évforduló kapcsán pedig úgy gondolom, nem árt visszatekinteni az elmúlt időszakra, és nem árt értelmezni, elemezni azt.

¹Tizenegy tagállam – Belgium, Németország, Írország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria, Portugália és Finnország – 1999. január 1-jei hatállyal fogadta el az Európai Unió közös valutáját, valamint ezen döntés keretében hozták létre az Európai Központi Bankot is.

II. Az EKSZ VII. Címe

Amint az a bevezetőből is kiderült, az Európai Unió működésének egyik központi eleme a Gazdasági és Monetáris Unió. A GMU-ról az EKSZ Maastrichti Szerződés által bevezetett, VII. (korábban VI.) Címe rendelkezik részletesen. Ennek alapelemei álláspontom szerint, a pénzügyi politika két részterülete alapul vétele alapján, a következőképpen csoportosíthatók:

I. csoport:

1. fejezet: Gazdaságpolitika

- szabad versenyen alapuló, nyitott piacgazdaság (98. cikk)
- gazdaságpolitikai koordináció (99. és 100. cikk)
- rendezett államháztartási és monetáris feltételek (101-104. cikk)

II. csoport:

2. és 3. fejezet: Monetáris politika és intézményi rendelkezések

- árstabilitás, illetve ezzel szoros összefüggésben az annak intézményi feltételeit biztosító Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank működése, függetlensége (105-110. cikk, valamint 112-115. cikk)
- közös pénz- és valutapolitika, árfolyamrendszer, és az árfolyamok visszafordíthatatlan rögzítése (111, 118, 123. cikk (4) bekezdés és 124. cikk)

III. csoport:

1. fejezet: Átmeneti rendelkezések

- a GMU bevezetésének módja, menetrendje, egyéb átmeneti rendelkezések (116-124. cikk)²

Miután a főbb rendelkezéseket csoportosítottam, arra voltam kíváncsi, hogy a fiskális illetve a monetáris politika területén kinek van meghatározóbb szerepe, a közösségnek vagy a tagállamnak? Ehhez véleményem szerint a következő rendelkezések nyújtanak segítséget:

„A tagállamok azzal a szándékkal folytatják gazdaságpolitikájukat, hogy... hozzájáruljanak a Közösség 2. cikkben meghatározott célkitűzéseinek megvalósításához.”³

Továbbá „a KBER alapvető feladata” többek között „a Közösség monetáris politikájának meghatározása, végrehajtása”⁴ vagyis egy közösen létrehozott, központi szerv látja el a közösségi monetáris politika kialakítását, és ezáltal a tagállami monetáris politika koordinálását. A vonatkozó rendelkezésekből véleményem szerint az olvasható ki, hogy míg a gazdaság, illetve a költségvetési politika javarészt tagállami hatáskörben maradt, addig a pénzügyi politika alapvetően közösségi hatáskörbe került. Ezekből pedig szinte magától adódik, hogy a szerződés ezen két hivatkozott szakasza alapján a közösségi szabályozás alapvetően úgy értelmezhető, hogy a költségvetési politika folytatásával járó felelősséget is szinte csak és kizárólag a tagállamok viselik; tehát sem a Közösség, sem más tagállamok nem felelnek az egyes tagállamok kötelezettségeiért. Ennek alátámasztására meg kell vizsgálnunk a szerződés további részletszabályait, azon belül a „gazdasági vészhelyzetekre” vonatkozó rendelkezéseket. Véleményem szerint a következő cikkelyek sorolhatók ezen válságrendelkezések körébe: 100, 103, 119, 120. cikkek.

² Kiindulópontként „Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata I-II.” című műben található összefoglalást használtam. 821. o.

³ 98. cikk

⁴ 105. cikk (2) bekezdés

A 100. cikk:

(1) „A Tanács, az e szerződésben előírt egyéb eljárások sérelme nélkül, a Bizottság javaslata alapján, minősített többséggel határozhat a gazdasági helyzetnek megfelelő intézkedésekről, különösen ha egyes termékkel való ellátásban súlyos nehézségek merülnek fel.”

(2) „Ha egy tagállam természeti csapások vagy általa nem befolyásolható rendkívüli események folytán nehézségekkel küzd, vagy súlyos nehézségek komoly veszélye áll fenn, a Tanács a Bizottság javaslata alapján, minősített többséggel az érintett tagállamnak bizonyos feltételek mellett közösségi pénzügyi támogatást nyújthat.”

Itt elsősorban a (2) bekezdést tartom lényegesnek, amely egy kivételes intézkedésre ad lehetőséget a Tanács számára azért, hogy az önhibáján kívül nehéz helyzetbe került (vagy annak közelében, veszélyében lévő) tagállamokat anyagilag megsegítse.

A 103. cikk:

(1) „A Közösség nem felel a tagállamok központi kormányzatának, regionális vagy helyi közigazgatási szerveinek, közjogi testületeinek, egyéb közintézményeinek vagy közvállalkozásainak kötelezettségeiért, és nem vállalja át azokat; ez nem sértheti a valamely meghatározott projekt közös megvalósítására vonatkozó kölcsönös pénzügyi garanciákat. A tagállamok nem felelnek egy másik tagállam központi kormányzatának, regionális vagy helyi közigazgatási szerveinek, közjogi testületeinek, egyéb közintézményeinek vagy közvállalkozásainak kötelezettségeiért, és nem vállalja át azokat; ez nem sértheti a valamely meghatározott projekt közös megvalósítására vonatkozó kölcsönös pénzügyi garanciákat.”

A 119. cikk:

(1) „Ha egy tagállam a fizetési mérlege tekintetében a fizetési mérleg egészének egyensúlyhiányából vagy a rendelkezésekre álló deviza típusából adódóan nehézségekkel küzd vagy ilyen nehézségek bekövetkezése komolyan fenyegeti, és ezek a nehézségek alkalmasak különösen a közös piac működésének vagy a közös kereskedelempolitika fokozatos megvalósításának veszélyeztetésére, a Bizottság haladéktalanul megvizsgálja az érintett állam helyzetét és azokat az intézkedéseket, amelyeket ez az állam e szerződés rendelkezéseinek megfelelően minden rendelkezésre álló eszközzel megtett vagy megtehet. A Bizottság megjelöli, hogy milyen intézkedések megtételét javasolja az érintett államnak.

Ha a tagállam által hozott és a Bizottság által javasolt intézkedések elégtelennek bizonyulnak a felmerült vagy fenyegető nehézségek leküzdéséhez, a Bizottság (a 114. cikkben említett bizottsággal folytatott konzultációt követően) kölcsönös segítségnyújtásra és ehhez megfelelő módszerekre tesz javaslatot a Tanácsnak.”

(2) „A Tanács minősített többséggel ilyen kölcsönös segítséget nyújt; irányelveket vagy határozatokat fogad el, amelyek meghatározzák az ilyen segítségnyújtás feltételeit és részleteit.”

A 120. cikk :

(1) „Ha egy tagállamban hirtelen fizetésimérleg-válság lép fel, és a 119 cikk (2) bekezdése szerinti határozat meghozatalára haladéktalanul nem kerül sor, az érintett tagállam elővigyázatosságból megteheti a szükséges védintézkedéseket. Ezek az intézkedések csak a lehető legkisebb zavart okozhatják a közös piac működésében, és nem haladhatják meg a hirtelen felmerült nehézségek orvoslásához feltétlenül szükséges mértéket.”

A négy cikk egymással összefüggésben értelmezendő. A 100. cikk alkalmazása kapcsán nemcsak természeti katasztrófák jöhetnek számításba, hanem katonai, külpolitikai, vagy szociális nyugtalanságok is. Itt az a lényeg véleményem szerint, (szemben a Kommentárral⁵), hogy az az előfeltétel, hogy az esemény bekövetkezésében a tagállam vétlen legyen. Emellett további kritérium, hogy mindez komoly befolyással (káros hatással) van az adott tagállam, és ezáltal a közösség gazdasági helyzetére. Ez utóbbi abból adódik, hogy a VII. Címbe található ez a szakasz. További fontos előírás a minősített többség követelménye is; (vagyis ebből is az következik, hogy a Közösségnek alapvetően nem kötelessége a tagállamok feladatainak biztosítása), tehát a tagállamoknak nagyobb politikai konszenzusra kell jutniuk, mint az egyszerű többséget igénylő egyéb kérdésekben. Emellett a pénzügyi segítség nyújtása csak feltételekhez kötötten nyújtható.

A 103. cikk az ún. "ki nem segítési záradék" (no bail out clause), ami álláspontom szerint azt eredményezi, hogy minden tagállamnak elsősorban magának kell megküzdnie fiskális problémáival; vagyis sem más tagállam, sem a Közösség nem köteles segíteni. Sőt, ha megnézzük a szerződés szövegét, akkor a „nem vállalja át” szövegrész egyértelművé teszi számunkra azt is, hogy tilos a közösségi-tagállami oldalról történő pénzügyi felelősség átvállalása is. Kivételnek az olyan közös projektek megvalósítása számít, amely mögött kölcsönös pénzügyi garancia húzódik meg.⁶ Mindezek alapján nem tartom megfelelőnek a klauzula magyar nyelvű fordítását, mivel úgy vélem, pontosabb lenne azt „felelősséget kizáró” záradéknak nevezni, mert úgy gondolom, itt a lényegi rendelkezés a felelősség át nem vállalása, és nem az, hogy egyáltalán nem kaphat az unión belül segítséget egy tagállam.

A 119. cikk amint látható egy három fokozatból álló válságkezelő folyamatot vezetett be. Első lépésben a tagállam olyan védintézkedéseket tehet, amelyek összegyeztetethetők az EKSZ-szel. Második lépésben az ECOFIN Tanács kölcsönös segítségnyújtásról dönthet (bár a szövegben az olvasható, hogy dönt, de a 120. cikk értelmében ez egyértelműen csak lehetőség), végül a tagállam a Bizottság felhatalmazása alapján olyan védintézkedéseket is megtehet, amelyek tulajdonképpen nem harmonizálnak az EKSZ-szel.

A 120. cikk akkor alkalmazható, ha egy tagállamban hirtelen alakul ki fizetésimérleg-válság, azaz nincs idő a 119. cikk szerinti folyamat lebonyolítására. Ilyenkor a tagállam olyan szükséges védintézkedéseket is megtehet, amelyek akár zavart is okozhatnak a közös piac működésében. Természetesen ennek a rendelkezésnek az ultima ratio szerepét hivatott hangsúlyozni az az előírás is, hogy az ilyen intézkedések nem haladhatják meg a hirtelen felmerült nehézségek orvoslásához feltétlenül szükséges mértéket.

Bár a valóságban ennek a cikknek a gyakorlati megvalósulása véleményem szerint szinte teljesen kizárt, hiszen a Bizottság folyamatosan nyomon követi a tagállamok fiskális politikáját (általánosságban a konvergencia és a stabilitási programok ellenőrzése kapcsán, továbbá az ún. túlzott hiány eljárás miatt is), tehát nem tartom elképzelhetőnek, hogy egy tagállamban hirtelen ilyen kényszerhelyzet álljon elő. Így valóban csak azt az egy esetet tartom elképzelhetőnek, hogy a 119. cikk szerint a Tanács nem határoz a kölcsönös segítségnyújtásról. (Habár alapjában véve e két cikk nem zárja ki egymást).

A továbbiakban fontosnak tartom kiemelni, hogy a 119. és a 120. cikkek miért még különlegesebbek annál, mint amit már eddig is írtam róluk. E két rendelkezés

⁵ „Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata I-II.” című műben (836. oldalon) az olvasható, hogy ebben a rendelkezésben nem az a lényeg, hogy az esemény bekövetkezésében legyen vétlen a tagállam, hanem az, hogy olyan helyzet álljon fenn a tagállamban, amelyet az már nem tud befolyásolni.

⁶ Ilyen pl. a Nagy-Britannia és Franciaország között húzódó La Manche csatornát átszelő alagútrendszer.

(elhelyezkedésükből is fakadóan, hiszen az átmeneti rendelkezések között olvashatóak, tehát azokra a tagállamokra vonatkoznak, amelyek még nem tagjai a GMU-nak) az eltéréssel rendelkező tagállamokra vonatkozik az EKSZ 122. cikk (6) bekezdése alapján. Ez ugyanis kimondja, hogy az EKSZ 119. és a 120. cikkét az eltéréssel rendelkező tagállamokra továbbra is alkalmazni kell. Azért továbbra is, mert a 119. és 120. (4) bekezdései azt tartalmazzák, hogy ezek a cikkek a harmadik szakasz kezdetétől nem alkalmazhatók. Ez utóbbi kizáró rendelkezésnek a gyakorlati indoka elvileg nagyon egyszerű, nevezetesen, hogy a közös valuta bevezetésével a tagállamoknak nem lesz önálló fizetési mérlegük, így az egyes tagállamok válságával kapcsolatos kivételes jogoknak sem lenne tovább létjogosultsága. A közös valuta bevezetésével ugyanis magának az euróövezetnek és nem az egyes tagállamoknak lehetnek fizetési nehézségei.

Itt tennék egy rövid kitérőt azzal kapcsolatban, hogy melyek a fentebb hivatkozott, eltéréssel rendelkező tagállamok.

Ilyen állam:

- a) Svédország, amely nem teljesítette a jegybanki függetlenségre vonatkozó 108. és 109. cikkeket.
- b) Dánia, amely a Maastrichti Szerződéshez fűzött, egyes Dániára vonatkozó rendelkezésekről szóló jegyzőkönyv (1992) alapján mentességet élvez, „*mivel a dán alkotmány olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek népszavazás kiírását tehetik szükségessé... abban az esetben, ha Dánia bejelenti, hogy nem vesz részt a harmadik szakaszban, mentességet kap. A mentesség következményeként e szerződésnek, valamint a KBER alapokmányának az eltérésekre vonatkozó cikkeit és rendelkezéseit Dániára is alkalmazni kell.*” Dánia pedig élt a mentességgel, aminek megszüntetését kizárólag az ő kezdeményezésére lehet megszüntetni. (Márpedig amint az ismeretes a dán lakosság 2000-ben népszavazás útján elutasította a közös valuta bevezetését, ezzel a GMU harmadik szakaszában történő részvételt.)
- c) A Maastrichti Szerződéshez fűzött, az egyes Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára vonatkozó rendelkezésekről szóló jegyzőkönyv (1992) alapján áll fent a következő mentesség: „*elismerve, hogy kormányának és parlamentjének erre vonatkozó külön határozata nélkül az Egyesült Királyság nem kötelezhető és nem vállal kötelezettséget arra, hogy a gazdasági és monetáris unió harmadik szakaszába lépjen.*” A jegyzőkönyvben meghatározott terület tehát szintén nem vesz részt a gazdasági és monetáris unió harmadik szakaszában.
- d) Végül a csatlakozási okmány 4. cikke⁷ alapján a csatlakozás időpontjától kezdődően eltéréssel vesznek a részt a GMU-ban a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, Szlovák Köztársaság és a Szlovén Köztársaság. Ez a helyzet azóta annyiban módosult, hogy Szlovéniában 2007. január 1-jén, Máltán és Cipruson 2008-ban, Szlovákiában pedig 2009-ben lépett az euró a nemzeti fizetőeszköz helyébe. Emellett 2007 eleje óta Dánia, Lettország, Litvánia és Észtország is az ERM2 tagja. (Ld. 2. számú melléklet)

Ugyanakkor a 100. és a 119. cikkek között további különbség is létezik. Ez nem más, minthogy előbbinek még nincs végrehajtási rendelete, vagyis nincs rögzítve, hogy a fenti intézkedés hogyan bonyolítható le konkrétan (bár ez tulajdonképpen nem akadály a alkalmazásnak). Utóbbi

⁷<http://www.kulugyminiszterium.hu/NR/rdonlyres/7F4DB2B5-F0FB-453B-8751-48C0B95BID35/0/13Acthu3.pdf> (2009.05.07.)

ugyanakkor egy opció, vagyis gyakorlatilag a többi tagállam is kötelezhető pl. hitel rendelkezésre bocsátására.

A továbbiakban az elvileg egymást kizáró rendelkezések (100. és 103. cikkek) egymáshoz való viszonyát vizsgáltam. A 103. cikk értelmében sem a tagállamok, sem a Közösség nem felel az egyes tagállamok kötelezettségeiért. Ezzel szemben a másik három cikk közösségi kereteken belüli támogatást, intézkedést tesz lehetővé a bajba jutott tagállamok számára. A 100. cikk a Kommentár szerint nem töri át a ki nem segítési szabályt, mivel csupán a tagállamok szolidaritása alapján teszi lehetővé, hogy súlyos gazdasági nehézségek esetén a Közösség segítséget nyújtson az adott tagállam számára.⁸ A feltételek fennállása esetén tehát a Tanácsnak a „mentőöv bedobása” csupán lehetősége és nem kötelessége. Viszont ha úgy dönt, hogy a közösség segít, akkor a felelősséget a 103. cikk szerint már az érintett tagállam viseli. Itt vetődik fel a kérdés, vajon mekkora szerepe van egy ilyen típusú államegyesülésben a szolidaritásnak? Az EKSZ preambuluma a következő kiemelkedően fontos rendelkezéseket tartalmazza erre vonatkozóan: *„megerősítve, hogy erőfeszítéseik alapvető célja népeik élet- és munkakörülményeinek folyamatos javítása... törekedve arra, hogy erősítsék gazdaságaik egységét... azzal az elhatározással, hogy gazdasági erőforrásaik egyesítésével megőrzik és erősítik a békét és a szabadságot... úgy határoztak, hogy létrehozzák az Európai Közösséget...”* Ebből álláspontom szerint három igen fontos dolog is leszűrhető. Az egyik annak a törvényszerűségnek a felismerése, hogy a gazdasági együttműködés és ezáltal a magasabb jólét kölcsönös megteremtése az egyik legbiztosabb eszköze az országok közötti béke fenntartásának. A másik az, hogy a Közösség gazdasági és társadalmi közösség is egyben. A harmadik pedig az, hogy a Közösséget létrehozó tagállamok egymással szemben magasfokú szolidaritást vállalnak.⁹

De mennyire tulajdoníthatunk nagy jelentőséget ennek az ünnepélyes bevezető résznek? Az EKSZ preambuluma (mint általában a preambulumok) a Szerződő felek akaratát, szándékát foglalja össze. Ennek azért van nagy gyakorlati jelentősége, mivel az EKSZ az 1969. évi Bécsi Egyezmény (a szerződések jogáról) 5. cikke értelmében nemzetközi jogi szerződésnek minősül.

5. Cikk:

„Ez az egyezmény minden olyan szerződésre vonatkozik, amely nemzetközi szervezetet hoz létre és azokra is, amelyeket nemzetközi szervezet keretében fogadnak el, anélkül, hogy ez a szervezet bármely fontos szabályát érintené.”

A Bécsi Egyezmény 2. cikke pedig eligazodást nyújt arról, hogy mi minősül szerződésnek.

„Az egyezmény alkalmazásában:

a „szerződés” államok között írásban kötött és a nemzetközi jog által szabályozott megállapodást jelent, tekintet nélkül arra, hogy egyetlen, kettő vagy több, egymással kapcsolatos okmányba foglalták-e azt és függetlenül a megállapodás sajátos rendeltetésétől.”

Ha pedig ez a két kérdés tisztázott, akkor meg kell vizsgálnunk, hogy az egyezmény alapján hogyan kell értelmezni a nemzetközi szerződéseket. Az egyezmény 31. cikke értelmében többek között a bevezető résszel, vagyis az EKSZ esetében a preambulummal együtt kell a szerződés tartalmát megállapítanunk.

Az EKSZ ezen része 1957. március 25-én lett aláírva, (azóta egyetlen egyszer, az Amszterdami Szerződés egészítette ki egy oktatást érintő ponttal), így annak változatlanul hagyása véleményem

⁸ *Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata 1-2.* Szerkesztette: Osztoivits András, Complex Kiadó, Budapest, 2008. 835. o.

⁹ *Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata 1-2., 4. o.*

szerint azt támasztja alá, hogy azzal a tagállamok a Maastrichti Szerződés aláírásakor is maximálisan egyetértettek. Mindezek alapján úgy gondolom, hogy a közösség szolidáris alapon mindig a segítségére fog sietni egy vélhetően bajba jutó vagy már bajba jutott tagállamnak.

III. Összegzés

Dolgozatomban a kialakult globális pénzügyi válság kapcsán arra kerestem a választ, vajon ha egy tagállam csőd közeli helyzetbe kerül lesz-e „valaki”, aki megmenti, vagy csak saját magára számíthat. A választ úgy gondolom az ún. vészhelyzeti cikkelyekben találhatjuk meg. Hiszen míg alapesetben az EKSZ 103. cikke megtilt mindennemű (ezáltal pl. pénzügyi-gazdasági jellegű) kötelezettségvállalást, addig az EKSZ 100., illetve nem euróövezeti tagállamok esetében a 119. és 120. cikkei is lehetővé teszik a közösségi segítségnyújtást, de csak és kizárólag a legvégső esetekben. Az ultima ratio jelleg oka pedig az, hogy a közösség alapvetően (a gazdaságpolitika koordinációjával, valamint a tagállami költségvetési politika folyamatos nyomom követésével) arra törekszik, hogy megelőzze és nem pedig kezelje az ilyen helyzeteket. Vagyis elsősorban a megelőzésen van a hangsúly. Abban az esetben ugyanakkor, ha már bekövetkezett a baj, természetesen az Unió nem hagyja magára a tagjait. Ennek magyarázatát a negatív gazdasági hatásokon túl, az uniót jellemző szolidaritási eszmében találtam meg.

Mi is tulajdonképpen dolgozatom alfája és ómegája? Az, hogy az Európai Unió, és ezáltal az annak keretében létező tagállamok sem működhetnek megfelelő pénzügyi-gazdasági feltételek, illetve megfelelő pénzügyi támogatottság nélkül. Amint azt a bevezetőben is felvázoltam, a rendezett monetáris feltételeken túl rendezett fiskális feltételek is szükségesek az EU kiegyensúlyozott, stabil és fenntartható működéséhez; hiszen a pénzügyi politika eme két területe elkerülhetetlenül oda-vissza hat egymásra. Éppen ezért nem véletlen, hogy az EKSZ fentebb bemutatott, a Gazdasági és Monetáris Politikára vonatkozó, VII. Címe meglehetősen részletes rendelkezéseket tartalmaz mind a fiskális, mind a monetáris politika vonatkozásában.

Összefoglalva az eszközökről annyit mondanék, hogy az Uniónak igenis vannak eszközei egy-egy napjainkhoz hasonló pénzügyi válság kezelésére, ami egy igen pozitív, véleményem szerint a tagállamok számára mintaként figyelembe veendő dolog. Természetesen mindig nagyon körültekintően kell majd eljárnia a Közösségnek annak eldöntése során, hogy mikor melyik rendelkezést, illetve melyik eszközt alkalmazza.

Felhasznált irodalom

Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata 1-2. Szerkesztette: Osztovits András, Complex Kiadó, Budapest, 2008.

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata a hozzáfűzött jegyzőkönyvekkel együtt:

<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229hu00010331.pdf> (2009.05.02.)

1987. évi 12. törvényerejű rendelet a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről:

http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Jogszabalyok/nemzetkozi_dipl_konzuli_jog/BE_szerzodesek_jogarol.htm (2009.05.06.)

A Cseh Köztársaság, az Északi Köztársaság, a Ciprus Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, A Magyar Köztársaság, A Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról

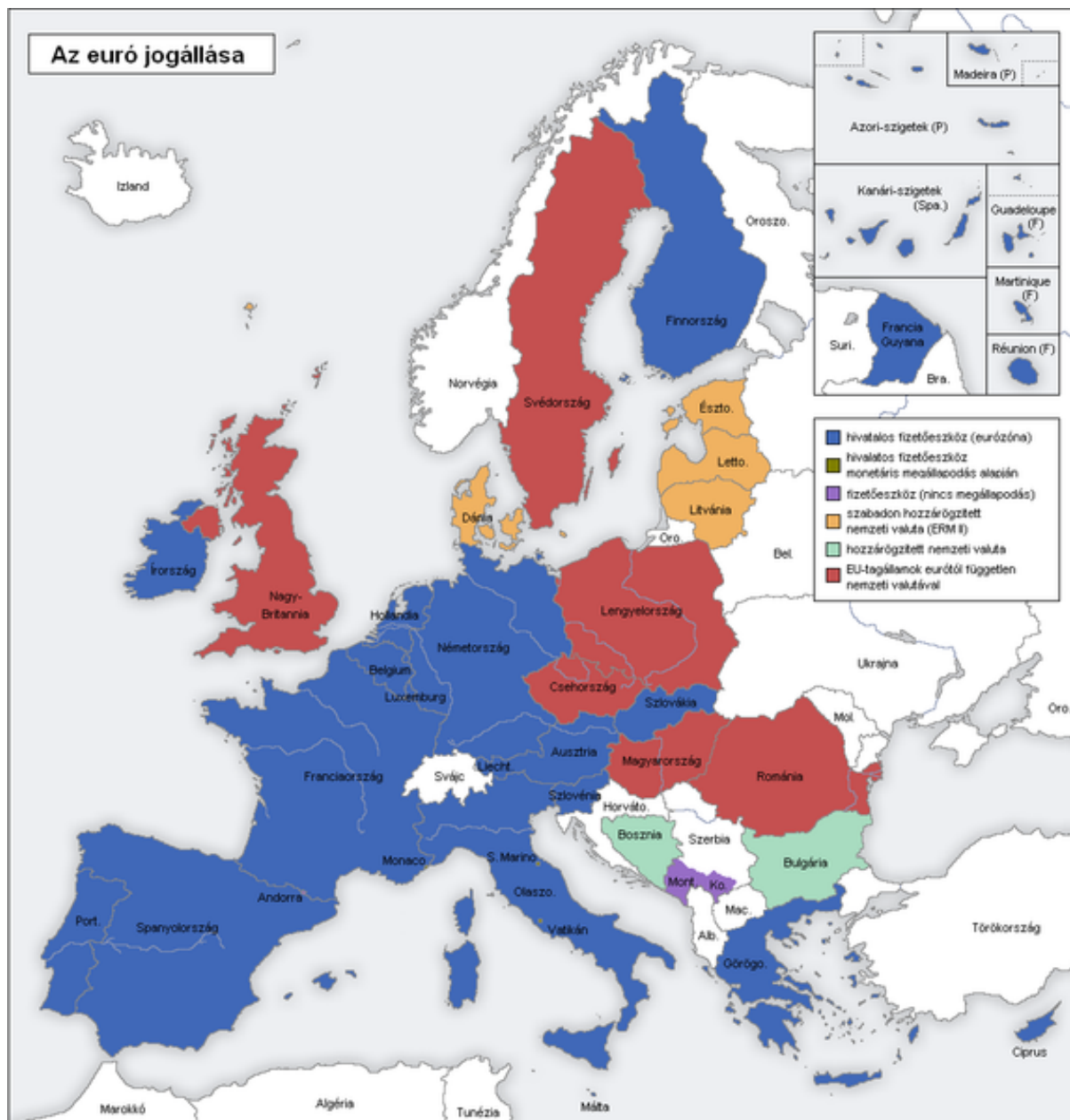
szóló okmány: <http://www.kulugyminiszterium.hu/NR/rdonlyres/7F4DB2B5-F0FB-453B-8751-48C0B95B1D35/0/13Acthu3.pdf> (2009.05.07.)
http://kitekinto.hu/europa/2009/03/26/huszmilliard_euros_nemzetkozi_hitelt_kap_romania_is/ (2009.05.06.)
http://hu.wikipedia.org/wiki/Eur_C3_B3 (2009.05.07.)
http://hu.wikipedia.org/wiki/F_C3_A1jl:Euro_map_2009_hu.png (2009.05.07.)

I. számú melléklet:

<i>Rögzített euróátváltási árfolyamok</i>			
<i>Pénznem</i>	<i>Kód</i>	<i>1 €</i>	<i>Lezárva</i>
 belga frank	BEF	40,3399	1998.12.31.
 finn márka	FIM	5,94573	1998.12.31.
 francia frank	FRF	6,55957	1998.12.31.
 holland forint	NLG	2,20371	1998.12.31.
 ír font	IEP	0,787564	1998.12.31.
 luxemburgi frank	LUF	40,3399	1998.12.31.
 német márka	DEM	1,95583	1998.12.31.
 olasz líra	ITL	1936,27	1998.12.31.
 osztrák schilling	ATS	13,7603	1998.12.31.
 portugál escudo	PTE	200,482	1998.12.31.
 spanyol peseta	ESP	166,386	1998.12.31.
 görög drachma	GRD	340,750	2000.06.19.
 szlovén tolár	SIT	239,640	2006.07.11.
 ciprusi font	CYP	0,585274	2007.07.10.
 máltai líra	MTL	0,429300	2007.07.10.
 szlovák korona	SKK	30,1260	2008.07.08.

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Eur_C3_B3

2. számú melléklet:

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/F_C3_A1j1:Euro_map_2009_hu.png